

प्रदेश सरकार
भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालय
माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला
प्रदेश नं. १
भुम्का, सुनसरी

भकारो तथा गोठेमल सुधार

भकारो सुधार

गाई भैसीलाई बाधिनै ठाउँमा मुत्रलाई चुहेर जान नपाउने गरी गहुँतलाई संरक्षण गर्न सकिने र गाई भैसीलाई सजिलो हुने गरी तयार पारिने गोठको सुधारलाई भकारो सुधार भनिन्छ ।

भकारो सुधार गर्नका लागि

- आयाश्रोतले पुगेसम्म गोठको भुईँ सिमेन्टले ढलान गरी मुत्र संकलन गर्नुपर्छ ।
- सम्भव नभए ढुंगाको छपनी ओछाई चरचरमा सिमेन्ट लगाउनु सकिन्छ ।
- यति यो पनि सम्भव नभए चाम्रो माटोले भुईँ निर्माण गरी मुत्र संकलन गर्नुपर्छ ।

व्यबस्थित नगरिएको भकारो

सुधारिएको भकारो

गहुँतलाई मुत्रनलीको प्रयोग गरी खाल्डोमा जम्मा

छापो दिई मलखादलाई घाम तथा पानीबाट सुरक्षित

यसरी भकारो सुधार गर्दा गाई भैसीलाई बस्नको लागि स्वस्थकर हुन्छ भने गोबर र मुत्रको संरक्षण गरेर खेतबारीमा गुणस्तर मल प्रयोग गर्दा माटोको उर्बरा शक्ति बढाउन सकिन्छ ।

सुधारिएको भकारो

गोठेमल सुधार

गोठेमल एक प्रकारको प्राङ्गारीक मल हो जुन गाई भैसीको ठोठमा तिनीहरूको गोबर, मुत्र ओछ्याइएको सोत्तर र खाएर बाँकी रहेको घाँसपात आदि गलाएर बनाइने गरिन्छ । यसमा पाउने पोषक तत्व नाइट्रोजन १.५%, फस्फोरस ०.५% र पोटास १.५% पाइन्छ ।

विभिन्न परिस्थितिका लागि निम्न तीन तरिका बाट गोठेमल बनाउन सकिन्छ :

क) खाडल विधि (Pit Method)

- सुख्खा तथा हिउँदमा मल बनाउनु पर्दा वा मल बनाउने सामग्रीमा कम चिस्यान भएको अवस्थामा खाडल विधि उपयुक्त हुन्छ ।
- खाडल विधि स्थायी भएको हुँदा एक पटक खाडल खनेपछि सधैलाई हुने गर्दछ ।
- गोबर ग्यासको लेदोबाट बनाउने मलका लागि खाडल नै चाहिन्छ ।

ख) थुप्रो विधि (Heap Method)

- वर्षा याममा मल बनाउनु पर्दा वा मल बनाउने सामग्रीमा बढी चिस्यान हुने अवस्थामा थुप्रो विधि उपयुक्त हुन्छ । वर्षा याममा पानीको सतह माथि आएको हुन्छ । खाडलमा पानी पर्ने र पौष्टिक तत्वहरू चुहिएर खेर जाने सम्भावना बढी हुने हुँदा त्यसबेला थुप्रो विधि उपयुक्त हुन्छ ।
- खाडल खन्ने कामदार अभाव भएको अवस्थामा थुप्रो विधि उपयुक्त हुन्छ तर यो विधि अस्थायी हो ।

ग) अर्ध खाडल विधि (Semi-Pit Method)

- खाडल भन्दा कम गहिराईमा पानी भेटिने अवस्थामा खाडलको सट्टा अर्ध खाडल विधि अपनाउन सकिन्छ ।

गोठेमल तयार पार्ने तरिका

सामग्री

गोबर, गहुँत, फारपात, दलहनका अवशेष, कलिका फारपात, असुरो, तितेपाती, मकैको ढोड, भूस, काठको धुलो आदि ।

जोरनको प्रयोग

गोबर, मुत्र, खरानी, बनको माटो, पोखरीको माटो, चून, नाईट्रोजन युक्त मल आदि मध्ये उपलब्ध भएको कुनै बस्तु ।

खाडल विधि

थुप्रो विधि

अर्ध खाडल विधि